

למה כל כך קשה לנו להגיד תודה על מה שיש

החקלאי הראשון שהצליח נדרש לשים את הפרי בסל, לעלות לירושלים, ולספר בקול את כל הסיפור שהביא אותו לשם. מי שעושה את זה מגלה שהוא רואה את חייו אחרת.

דברים כ"ו, א' – כ"ט, ח' · פרשה 50 מתוך 54

מה קורה בפרשה

הפרשה נפתחת במצוות ביכורים. אדם שהאדמה שלו נתנה פרי ראשון לוקח ממנו בסל, עולה לירושלים, ומוסר לכהן. ואז – עליו לומר בקול טקסט קבוע.

והטקסט מפתיע: "ארמי אובד אבי, וירד מצריימה ויגר שם במתי מעט... וירעו אותנו המצרים ויענונו... ונצחק אל ה'... ויוציאונו ה' ממצרים". הוא לא מודה על הפרי – הוא מספר את כל הדרך, מהאב הנודד ועד הרגע הזה.

אחר כך מגיע טקס הר גריזים והר עיבל, ואז "התוכחה" השנייה – פרק ארוך וקשה של קללות. ובאמצע רשימת הפורענויות מופיע פסוק שנחשב למפתח כולו: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב – מרוב כול".

תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב – מרוב כל.

דברים כ"ח, מ"ז · לא "מחוסר כול". מרוב כול

שלוש נקודות

- הכרת תודה נאמרת בקול, בנוסח קבוע. לא מספיק להרגיש – צריך לומר, ובמילים מוגדרות. רגש שאין לו טקס נשחק תוך שנה.
- הראשון והטוב ניתן קודם. ביכורים הם הפרי הראשון, לא העודף. מי שנותן ממה שנשאר בסוף, נותן בעצם ממה שלא היה צריך.
- גם מי שהצליח מזכיר מאין בא. "ארמי אובד אבי" – הטקסט מחייב את בעל הקרקע לפתוח בסיפור על אב נודד. חברה שבה המצליחים מספרים סיפור שמתחיל בהם, מפסיקה להיות מסוגלת לראות את מי שעדיין בדרך.

החקלאי · הסל הראשון

עיון

אחרי שנים של עבודה, ברגע שסוף סוף יש פרי – נדרש ממנו לנסוע ולתת אותו.

תארו לעצמכם את הרגע. אדם עבד שנים על חלקת אדמה. חרש, זרע, חיכה. ולבסוף מופיע הפרי הראשון – הרגע שכולו שלו. וההוראה היא: לשים אותו בסל, לעזוב את השדה, ולעלות לירושלים כדי למסור אותו.

ואז מגיע החלק המעניין באמת. הוא לא מוסר בשקט. הוא נדרש לומר טקסט בעל פה, בקול, מול אנשים. וזה לא טקסט על הפרי – זה סיפור: היה לי אב נודד. ירדנו למצרים. היינו מעטים. עינו אותנו. צעקנו. יצאנו. וזאת הארץ, וזה הפרי.

והכיוון הזה חוזר בפסוק המפתח של הפרשה, ההפוך לחלוטין מכל מה שהיינו מנחשים: הפורענות מגיעה "תחת אשר לא עבדת בשמחה – מרוב כול". לא כי לא היה לך. כי היה לך הכול, ולא שמת לב.

מושגים בפרשה

ביכורים

הפרי הראשון משבעת המינים. המשנה מתארת תהליך חגיגת: השור לפניהם, קרניו מצופות זהב, וחליל מנגן.

ארמי אובד אבי

הנוסח שאומר מביא הביכורים – והוא אותו טקסט שנדרש בהגדה של פסח.

התוכחה השנייה

בספר דברים מופיעה תוכחה נוספת, ארוכה וקשה מזו שבויקרא. גם היא נקראת בקול נמוך.

אבות ד', א'

בגמרא

איזהו עשיר? השמח בחלקו.

המשנה מגדירה מחדש ארבעה מושגים, וההגדרה השלישית היא החדה: **איזהו עשיר? השמח בחלקו**. לא מי שיש לו הרבה – **מי ששמח במה שיש לו**.

וזה לא אמירה מנחמת לעניים. זו אבחנה מדויקת על מנגנון: עושר נמדד ביחס, לא בכמות. אדם שיש לו הרבה ורוצה עוד – חסר לו. אדם שיש לו מעט ואינו רוצה עוד – לא חסר לו כלום. **המספר לא קובע כאן שום דבר**.

ומה יוצא לנו מזה? יש כאן תרגום מעשי שאפשר להתחיל בו מיד. **פעם בשבוע, בזמן קבוע, כתבו שלושה דברים ספציפיים מהשבוע הזה – לא "המשפחה שלי" אלא "השיחה עם אבא ביום שלישי"**. הספציפיות היא כל העניין; המוח מתעלם מהכללי. ואחרי חודשיים, אנשים מדווחים שהם מתחילים לשים לב לדברים **בזמן שהם קורים**, ולא רק כשכותבים. וזה, בסופו של דבר, כל ההבדל.

רבי נחמן מברסלב · מצווה גדולה להיות בשמחה

סיפור

הוא טען שהעצבות היא לא חטא – היא פשוט מונעת מאדם לזוז.

אחת האמרות המזוהות ביותר עם רבי נחמן מברסלב: **"מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד"**. והיא נשמעת כמו סיסמה, עד שמסתכלים על ההקשר שבו נאמרה – הוא עצמו סבל ממחלה קשה, מרדיפות ומאובדן ילדים.

וההיגיון שלו לא היה שיש להתעלם מהקושי. **הוא טען שאדם עצוב מפסיק להיות מסוגל לפעול**, ולכן העצבות מסוכנת לא בגלל מה שהיא, אלא בגלל מה שהיא מונעת.

וזה בדיוק **הפסוק של הפרשה**. "תחת אשר לא עבדת בשמחה מרוב כול" – **הבעיה לא הייתה החוסר אלא חוסר היכולת לראות את מה שיש**. וזה, בניגוד לנסיבות, כן נמצא בידיים שלנו.

מבט קדימה

בסוף מעמד הביכורים, אחרי שהאדם מסיים את הנוסח, אומרת התורה: **"ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוהיך – אתה והלוי והגר אשר בקרבך"**.

שימו לב מי מוזכר בסוף הפסוק. השמחה מוגדרת מראש כמשהו שיש בו אנשים נוספים, וביניהם דווקא מי שאין לו קרקע משלו. **שמחה שמתקיימת רק בתוך הבית, בין מי שכבר הצליחו, מפסיקה מהר מאוד להיות שמחה**. ומי שמכניס לתוכה אדם אחד שאין לו – מגלה שהיא נעשית גדולה יותר, ולא קטנה.

ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' – אתה והלוי והגר אשר בקרבך.

דברים כ"ו, י"א · השמחה מוגדרת מראש כמשהו משותף

התוספת

בגובה העיניים · בינך לבין עצמך · מסילת ישרים · פרק י"א

למה כל כך חשוב לך להוכיח שאתה צודק

הצורך להיות תמיד צודק, להוכיח שאנחנו חכמים יותר, לנצח בכל ויכוח – שורף מערכות יחסים ושקט נפשי. הרמח"ל מזהה את הכוח שמאחוריו, ומגלה שדווקא מי שבטוח בערכו אינו זקוק לנצח.

רדיפת הכבוד היא מן הכחות הנזקים הדוחפים את לב האדם.

על פי מסילת ישרים · פרק י"א

לקחת מזה: השבוע, בחרו ויכוח אחד קטן – על עניין שלא באמת חשוב – וותרו בו במודע. אמרו "אתה צודק", או "לא חשבתי על זה", גם אם יכולתם להמשיך. **שימו לב שלא נעשיתם קטנים יותר – אלא דווקא חופשיים יותר, ושהקשר שמולכם נעשה קל יותר ברגע שהפסקתם להילחם על הצדק**.

בקרו באתר binathalev.co

בינת הלב הוא אתר לימוד יומיומי – פרשת השבוע, אגדות חז"ל וחוכמה יהודית בשפה של היום. בכל עמוד הקונפליקט האנושי שמאחורי הטקסט, ובסופו דבר אחד מעשי לקחת אל השבוע. עזר לימודי בלבד. הסיפורים מסופרים בלשון חופשית – יש לעיין במקור. פרקי העיון אינם ציטוט מן המקורות; הפסוקים ודברי חז"ל מובאים בשמם.

טעון גניזה